

Lätt om odling

Nr 18 • Naturnära trädgård

I varje trädgård finns möjlighet att sträcka ut en hjälpande hand till den ofta hotade naturen. Utdelningen kan bli stor när beredskap finns för samspel. Målet är att skapa naturnära trädgårdsmiljöer som kan återerövrats av växter och djur som en gång "delade revir" med våra kulturväxter.

Med hjälp av mångskiftande insatser kan vi skapa förutsättningar för större biologisk mångfald och artrikedom.

Miljön skonas

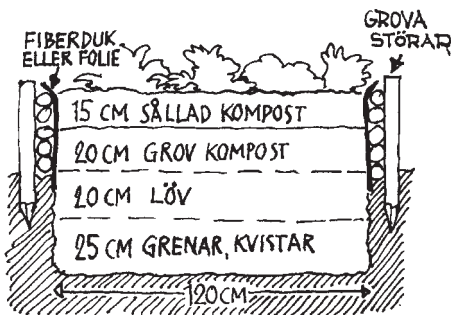
Vård av jorden är grundläggande. I vår trädgård betraktas den som en levande organism med miljoner nyttiga bakterier, svampar, encelliga djur, maskar, lavar. De är nyttiga varelser som gör det möjligt för växter att ta upp den rätta näringen. Som "belöning" får vi skörda friska grödor i en välmående trädgård. Ska jorden bevara sin vitalitet måste vi vartefter tillföra ny näring. I vår trädgård återförs, recirkuleras, "trädgårdsavfall", allt som går att uppbringa inom täppans hank och stör. Även vedartat material från buskar och träd kan komma till användning. Buller från flistugg eller giftiga rök-gaser från eldningstunna och brännplats kan undvikas. Miljön skonas.

Komposteringsmetoder visar vägen. Vi väljer mellan:

1. **traditionell kompost** i bunge eller hög.

2. **ytkomkost** lämplig för små trädgårdar.
3. kompost som **odlingskulle**, vedartat material behövs.
4. kompost som **upphöjd odlingsbädd**, mindre utrymmeskrävande, i övrigt som punkt 3.

Vid intensivt utnyttjande av trädgården med stora skördar av grönsaker, blommor, frukt och bär finns risk för att trädgårdsavfallet inte räcker till för kommande års kompostnäring.

Upphöjd odlingsbädd med förmultnande löv som värmer jorden.

Text: Hans Drost. Teckningar: Han Veltman

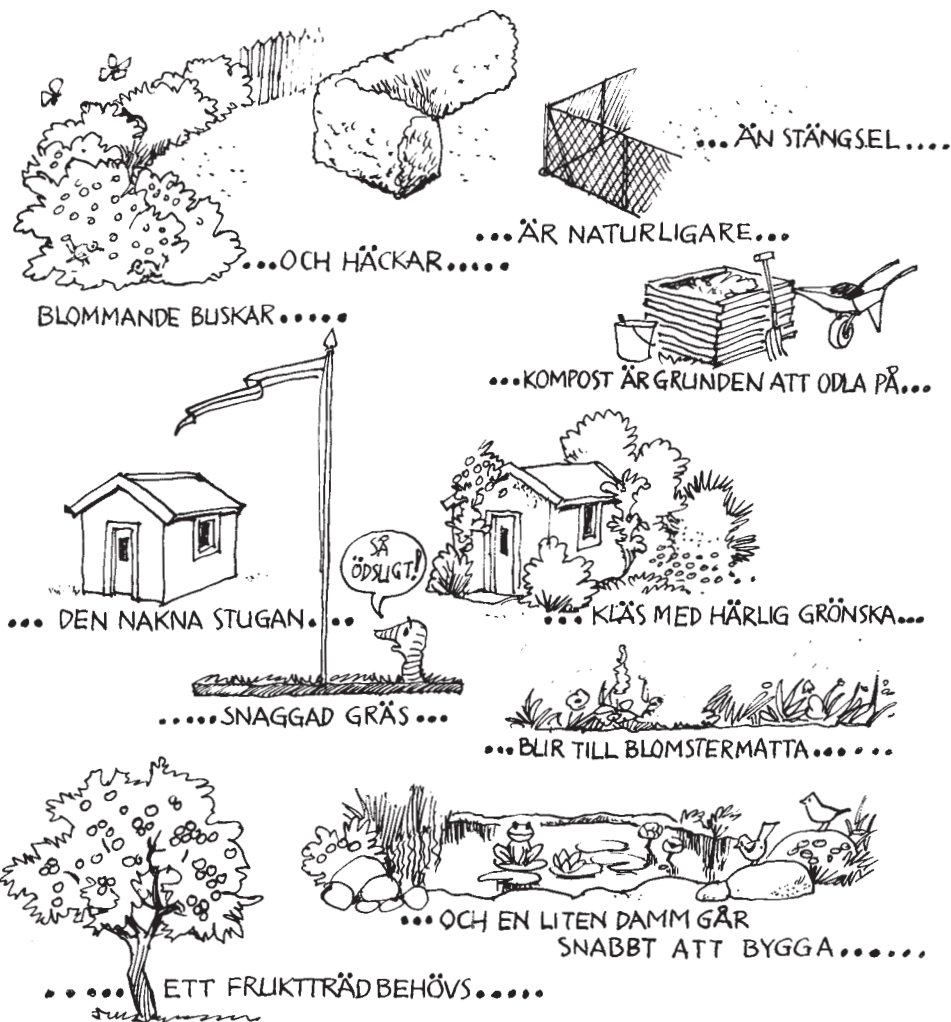
Utgiven av

Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar

Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-556 930 80

e-post: kansli@koloni.org • hemsida: www.koloni.org

TRÄDGÅRD I SAMSPEL MED NATUREN

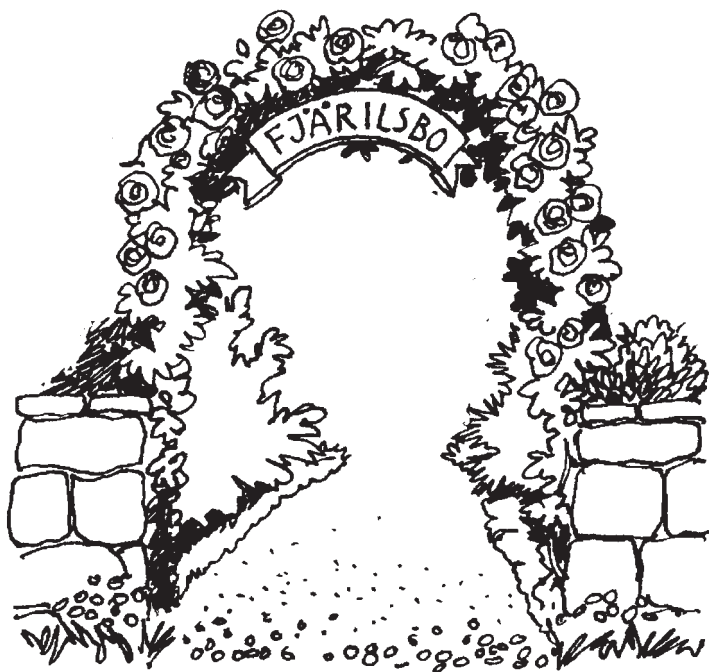
Härma naturen

Då kompenserar vi bristen med andra för trädgården skonsamma näringsämnen; stallgödsel och/eller grüngödsel ligger närmast till hands. Vi avstår från konstgödsel. Jorden mår bäst av naturnära (organiska) gödselmedel. I vår omtanke om jorden ingår även att skydda den med ett skuggande växttäck. Mikrolivet i de översta jordskikten trivs med utjämnad temperatur,

fukt och mörker. I den naturnära nytto-trädgården försöker vi härma naturens eget sätt att skydda jorden.

Ytkompostering, täckodling eller sådd av grödor för grüngödsling kan komma till användning i olika skeden under vegetationsperioden.

På många platser är det gräsmattan som utgör ett skyddande växttäck – även i vår trädgård, dock i samspel med naturen. Vår gräsmatta är mer lik en

"äka matta" med invävda blommor som tusensköna och klöver. Öar av högre växter som prästkragar, blåklackor och tuvor med grässtrån är berikande.

Tätare grönska

Naturens mångfald ska komma till tals. Här finns nektar och pollen att hämta från gräsmattan. Insekter kan hitta en partner? Artens fortlevnad gynnas, samspelen med naturen kan ges olika intensitet. Några siffror i ämnet kan sporra oss till ytterligare insatser. En gräsmatta med fem centimeter långa grässtrån kan motsvara 9 kvadratmeter bladgrönska. En blomsterängsmatta med 20–40 cm högt gräs och örter kan motsvara 100 kvadratmeter bladgrönska samlad på en kvadratmeter markyta.

För den naturnära trädgården är det lockande med "tätare grönska"! Det kan vara värt att göra ett försök med ängsörter i ett hörn. Då infinner sig kanske flera fjärilar, honungs- och vildbin, humlor, skalbaggar och trollsländan?

Lockande miljöer

I vår trädgård finns emellertid plats för fler dimensioner än så. Faunan behöver lockande miljöer på olika plan med mattbildande, låga, halvhöga och höga växter. Det finns lök- och knölväxter, ett- och fleråriga ört- och vedartade växter. Frukträderna utgör kronan på verket. I just kronan finner många smådjur en nisch att leva i. Saknas plats för fristående frukträd? Då kostar vi på oss frukthäckar med äpplen eller päron

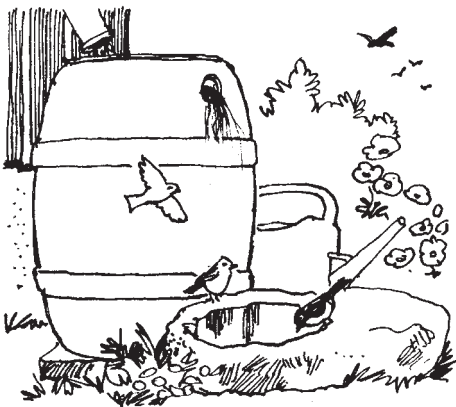
... NÅGRA VILDVÄXANDE ÖRTER
FÖR FJÄRILARNAS SKULL.

– inte mer utrymmeskrävande än en hallonhäck.

Tack vare mångfalden av växter i den naturnära trädgården skapar vi ett "lokalklimat". Lummighet ger vindskydd genom att vinden silas, temperatur och luftfuktighet sjunker inte till följd av snålblåst. Genom omtänksam placering av växter kan vi skapa miljöer med skuggiga, halvskuggiga och solbelysta partier. Även trädgårdens byggnader kan inbegripas med väggar och tak för varierande växtlighet. Spalje- och klätterväxter finns för alla väderstreck.

Regnvatten

Regnvatten som trädgården får till skänks får inte rinna iväg. Det ska kunna infiltreras på alla av trädgårdens ytor, på gångar som är gräsbevuxna, belagda med täckbark eller singel. Plattor förläggs med breda fogar med plats för både växtlighet och regnvatten. I vår trädgård ligger det nära till hands att skapa ombonade miljöer i form av större och mindre trädgårdsrum. Här kan finns olika förutsättningar att bädda för samspel med naturen. Vi kan anlägga ett fågelbad eller en mindre vattendamm för varelser som

har vatten som sitt element. Ett litet stenrös i solen kan behövas som krypin för vilsna smådjur.

"Snår"

I ett stillsamt hörn av trädgården planterar vi växter för ett "snår", lämpligt som fågelskydd under alla årstider. Nyponros, hagtorn och slån är lämpliga och kan utgöra länken till det vildvuxna utanför grinden – lockande med buskar som ger blommor på bar kvist som slån.

Nypon och slånbär

Nektar och pollen behövs för utsultna insekter på våren. Nypon, slånbär och hagtornsfrukter ger dessutom fågelmat under mörka vinterdagar. Blir hagtorn för spretig tuktas den. Tuktade häckar är bra fågelskydd.

Vi är sedan länge vana vid att sätta upp fågelholkar och bikupor. I vår trädgård behövs även "bo- och matplatser" för många andra djur. Att tillmötesgå naturen innebär att en del trädgårdar med tiden får ett annorlunda utseende. Med nya inslag där det vildvuxna kontrasterar mot det tuktade – ett nytt samspel som kan vara berikande på många plan i den naturnära trädgården.

Utgiven av

Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar

Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-556 930 80

e-post: kansli@koloni.org • hemsida: www.koloni.org